ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ ПРАВІЛАХ БЕЛАРУСКАЙ АРФАГРАФІІ І ПУНКТУАЦЫІ

Прыняты Палатай прадстаўнікоў 24 чэрвеня 2008 года
Адобраны Саветам Рэспублікі 28 чэрвеня 2008 года

Артыкул 1. Зацвердзіць Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі (прыкладаюцца).

Артыкул 2. Дзяржаўныя органы, іншыя арганізацыі, грамадзяне Рэспублікі Беларусь, а таксама замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія пастаянна ці часова пражываюць або часова знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, павінны кіравацца Правіламі беларускай арфаграфіі і пунктуацыі, зацверджанымі гэтым Законам, ва ўсіх сферах і выпадках выкарыстання пісьмовай беларускай мовы.

Артыкул 3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 верасня 2010 года:

забяспечыць прывядзенне актаў заканадаўства ў адпаведнасць з гэтым Законам;

прыняць іншыя меры, неабходныя для рэалізацыі палажэнняў гэтага Закона.

Артыкул 4. Гэты Закон уступае ў сілу з 1 верасня 2010 года, за выключэннем гэтага артыкула і артыкула 3, якія ўступаюць у сілу з дня афіцыйнага апублікавання гэтага Закона.

Прэзідэнт
Рэспублікі Беларусь
А. ЛУКАШЭНКА.

23 ліпеня 2008 года, г. Мінск.
№ 420—З

ПРАВІЛЫ БЕЛАРУСКАЙ АРФАГРАФІІ І ПУНКТУАЦЫІ

ЗАЦВЕРДЖАНА
Закон Рэспублікі Беларусь
23.07.2008 № 420-З

РАЗДЗЕЛ I АРФАГРАФІЯ

ГЛАВА 1 ПРАВАПІС ГАЛОСНЫХ

§[*] 1. Галосныя літары

1. У беларускім алфавіце 10 галосных літар: *а*, *о*, *у*, *ы*, *э*, *е*, *ё*, *і*, *ю*, *я*.

2. Літары *а*, *о*, *э*, *у* пішуцца ў пачатку слова і пасля цвёрдых зычных для абазначэння адпаведных галосных гукаў. Літара *і* пішацца ў пачатку слова, пасля зычных пішацца *ы* або *і* ў залежнасці ад цвёрдасці або мяккасці зычных. Літары *е*, *ё*, *ю*, *я* ў пачатку слова, у сярэдзіне слова пасля галосных, ў (у нескладовага), раздзяляльнага мяккага знака і апострафа абазначаюць на пісьме спалучэнне зычнага гука [й] з галоснымі [э], [о], [у], [а]: *елка* — [йэ]*лка*, *юны* — [йу]*ны*, *яма* — [йа]*ма*; *паехаў* —*па*[йэ]*хаў*, *паёк* — *па*[йо]*к*, *саюз* — *са*[йу]*з*; *здароўе* — *здароў*[йэ]; *льеш* — *ль*[йэ]*ш*; *аб'езд* — *аб*[йэ]*зд*, *б'ю* — *б*[йу], *сям'я* — *сям*[йа].

3. Літары *я*, *ё*, *е*, *ю*, *і* пасля зычных абазначаюць мяккасць зычных і адпаведныя галосныя гукі [а], [о], [э], [у], [і]: *сяду* — [с'а]*ду*, *вязу* — [в'а]*зу*, *мёд* — [м'о]*д*, *лета* — [л'э]*та*, *люты* — [л'у]*ты*, *ліст* — [л'і]*ст*.

4. Кропкі над літарай *ё* абавязковыя. Кропка над літарай *і* малой абавязковая. Над літарай *І* вялікай у друкаваных тэкстах кропка не ставіцца, а ў рукапісных тэкстах кропка абавязковая.

§ 2. Літары *о*, *ё*

1. Літара *о* пішацца толькі пад націскам: *год*, *кот*, *скрозь*, *шоўк*, *ко́лас*, *мо́ва*, *до́ўга*, *по́суд*, *аро́л*, *шо́лах*, *плячо́*, *даро́га*, *разго́ртваць*, *дапамо́га*, *дадатко́ва*, *жніво́*, *дэпо́*, *во́дар*, *о́канне*, *о́да*, *о́птам*, *о́рдэн*, *о́фіс*, *о́пера*, *Об*, *Орша*, *Омск*, *Обнінск*, *Осла*, *Оксфард*, *Орск*, *То́кіа*, *Ватэрло́а*.

2. Літара *ё* пішацца пад націскам: *лёс*, *вёска*, *сёстры*, *цёмны*, *цёплы*.

Літара *ё* пішацца не пад націскам у словах з коранем *ёд-* і *ёт-*: *ёдапіры́н*, *ёта́цыя*, *ётава́нне*.

3. Літара *ё* пішацца ў складаных словах з першай часткай *радыё-*: *радыёстанцыя*, *радыёграма*, *радыёантэна*.

Калі першая частка складанага слова ўтворана ад назвы хімічнага элемента *радый*, то пішацца літара *е*, якая з'яўляецца злучальнай галоснай: *радыебіяло́гія*, *радыеакты́ўнасць*, *радыеметры́чны*, *радыеізато́п* і інш. У першым складзе перад націскам у гэтым выпадку пішацца *я*: *радыяме́трыя*, *радыяхімія*, *радыяло́гія*, *радыягра́фія*.

§ 3. Літары *э*, *е*

1. Літара *э* пішацца:

у пачатку выклічнікаў *э*, *эге*, *эге-ге*, *эй*, *эх*;

пасля прыстаўной літары *г* у слове *гэты* і вытворных ад яго (*дагэтуль*), а таксама ў выклічніках *гэ*, *гэй* і назвах літар (*бэ*, *вэ* і інш.);

пасля шыпячых, [р], [д], [т] і цвёрдага [ц]: *жэрдка*, *жэмчуг*, *шэры*, *нашэсце*, *чэрствы*, *чэк*, *нараджэнне*, *абуджэнне*, *рэкі*, *рэзаць*, *халадэча*, *сардэчны*, *пустэча*, *мястэчка*, *цэны*, *у руцэ*.

2. У пачатку запазычаных слоў літары *э*, *е* як пад націскам, так і не пад націскам пішуцца ў адпаведнасці з літаратурным вымаўленнем: *э́ра*, *эсэ́*, *э́ўрыка*, *э́пас*, *э́тыка*, *Эўклі́д*, *Эўрыпі́д*, *Эліста*; *е́гер*, *е́рась*, *ерэты́к*, *Еўро́па*, *еўрапе́йскі*, *Еўпато́рыя*, *Ерэва́н*, *ерэва́нец*, *Еўфра́т*.

На канцы запазычаных нязменных слоў, а таксама ўласных імён і геаграфічных назваў пасля зычных, акрамя *л*, *к*, пішацца *э*: *купэ́*, *рэзюмэ́*, *рэнамэ́*, *кафэ́*, *галіфэ́*, *кашнэ́*, *кабернэ́*, *фрыкасэ́*, *плісэ́*, *каратэ́*, *дэкальтэ́*; *Стру́вэ*, *Мерымэ́*, *Эйвэ́*, *Хасэ́*, *Мо́рзэ*, *Табі́дзэ*, *Брыгва́дзэ*, *Каба-Ве́рдэ*, *Душанбэ́*, *Сан-Тамэ́*; але: *са́льта-марта́ле*, *філе́*, *камюніке́*, *піке́*.

3. Літара *э* ў запазычаных словах пасля губных зычных, а таксама пасля *з*, *с*, *н* пішацца згодна з літаратурным вымаўленнем. Так, словы *капэ́ла*, *сурвэ́тка*, *экзэмпля́р*, *маянэ́з*, *тунэ́ль*, *сэ́рвіс*, *інтэрнэ́т* пішуцца з літарай *э*, а словы *меда́ль*, *ме́неджмент*, *не́рвы*, *парла́мент*, *перспекты́ва*, *газе́та*, *сервіз* — з літарай *е*.

4. У запазычаных словах, адзначаных у пунктах 2 і 3 гэтага параграфа, напісанне *э*, *е* вызначаецца па слоўніку.

§ 4. Перадача акання на пісьме

1. Галосныя гукі [о], [э] ў ненаціскным становішчы чаргуюцца з [а]: *дом* — *дамы́*, *мо́ва* — *маўле́нне*, *цэ́гла* — *цагля́ны*, *шэпт* — *шапта́ць*.

2. Незалежна ад паходжання слова гук [о] ў ненаціскных складах вымаўляецца як [а], што перадаецца на пісьме: *гара́*, *вада́*, *баранава́нне*, *ко́лас*, *хо́лад*, *бало́та*, *Бандарэ́нка*, *Ко́ханава*, *Ку́ндава*, *Гаме́р*, *Сакра́т*, *арганіза́цыя*, *педагагі́чны*, *электра́т*, *харэагра́фія*, *заало́гія*.

Не падпарадкоўваецца аканню слова са спалучэннямі *ро*, *ло*, якія чаргуюцца з *ры*, *лы*: *кроў* — *крыві́* — *крыва́вы*, *дро́вы* — *дрыво́тня*, *кро́шка* — *крышы́ць*, *бро́вы* — *брыво́*, *гром* — *грымо́ты* — *грыме́ць*, *брод* — *брысці́*, *гло́тка* — *глыта́ць*, *блохі* — *блыха́*.

3. У словах славянскага паходжання і запазычаных словах, цалкам адаптаваных у беларускай мове, галосны [э] ва ўсіх ненаціскных складах чаргуецца з [а] і абазначаецца на пісьме літарай *а*: *стрэ́хі* — *страха́*, *шэ́ры* — *шарэ́ць*, *чэ́ргі* — *чарга́*, *крэмль* — *крамлёўскі*, *жэ́мчуг* —*жамчу́жына*, *арэ́нда* — *арандава́ць*, *майстэ́рня* — *ма́йстар*.

Ва ўласных імёнах са славянскай лексічнай асновай і ў даўно запазычаных словах з неславянскіх моў у ненаціскных складах гук [э] падпарадкоўваецца агульным правілам акання — пасля цвёрдых зычных ён чаргуецца з [а] і абазначаецца на пісьме літарай *а*: *Беразіно́*, *Чарапаве́ц*, *Жамчу́жнікаў*, *Чарнышэ́ўскі*, *Шаўчэ́нка*, *Чалю́скін*, *літа́ра*, *транслітара́цыя*.

4. Перадача на пісьме [э] ў іншых запазычаных словах у ненаціскных складах асновы вызначаецца наступнымі правіламі:

у пачатку слова [э] перадаецца на пісьме літарай *э* ў адпаведнасці з беларускім літаратурным вымаўленнем: *экано́мія*, *экзáмен*, *эква́тар*, *этажэ́рка*, *элеме́нт*. Літара *э* пішацца пасля прыставак і ў другой частцы складанага слова: *праэкзаменава́ць*, *трохэлеме́нтны*, *квінтэсэ́нцыя*;

пасля шыпячых, [р], [д], [т] і цвёрдага [ц] пішацца *э*: *жэто́н*, *Жэнёва*, *Жэра́р*, *жэлаці́н*, *чэкме́нь*, *рэспу́бліка*, *рэфо́рма*, *Рэма́рк*, *рэкла́ма*, *рэа́ктар*, *рэві́зія*, *агрэга́т*, *рэжы́м*, *рэко́рд*, *рэе́стр*, *рэвалю́цыя*, *дэта́ль*, *гардэро́б*, *Дэтро́йт*, *Дэфо́*, *дэлега́т*, *дэманстра́цыя*, *о́рдэн*, *тэ́орыя*, *тэа́тр*, *тэлегра́ф*, *тэлефо́н*, *ветэра́н*, *катэ́т*, *тэрмо́метр*, *тэатр*, *рэ́ма*, *цэнтралі́зм*, *цэві́та*.

5. У запазычаных словах напісанне *э* і *а* пасля зычных, акрамя шыпячых, [р], [д], [т] і цвёрдага [ц], вызначаецца па слоўніку: *пане́ль*; але: *шыне́ль*.

6. Ненаціскныя фіналі *-эль*, *-эр* у запазычаных словах перадаюцца як *-аль*, *-ар*: *шніца́ль*, *шпа́таль*, *мі́таль*, *фо́рталь*, *ка́рцар*, *грэ́йдар*, *лі́дар*, *камп'ю́тар*, *пэ́йджар*, *рэ́сфедар*, *эспа́ндар*, *тэ́ндар*, *о́рдар*, *ме́неджар*, *фарва́тар*, *а́льма-ма́тар*, *кра́тар*, *прэсві́тар*.

Ненаціскныя фіналі *-эль*, *-эр* ва ўласных імёнах іншамоўнага паходжання перадаюцца нязменна: *Ландэр*, *Одэр*, *Пітэр*, *Юпітэр*.

§ 5. Правапіс літар *а*, *о*, *э* ў складаных словах

1. У складаных словах можа быць адзін асноўны і адзін або некалькі пабочных націскаў. Калі ў другой частцы складанага слова націск на першым складзе, то ў першай частцы замест *о* пішацца *а*: *дабрадзе́й*, *скарахо́д*, *салява́р*, *дабрая́касны*, *галавало́мка*, *вадасхо́вішча*, *малатабо́ец*, *бамбасхо́вішча*, *раўнапра́ўе*.

Літара *о* захоўваецца ў складаных словах, першай часткай якіх з'яўляюцца *слова-*, *што-*, *фота-*, *мота-*: *словафо́рма*, *словатво́рчасць*; *штодзённы*, *штоме́сяц*, *штогод*; *фотазды́мак*, *фотако́пія*, *фотаплёнка*, *фотака́мера*, *фотавыста́ўка* і г.д.; але: *фатагра́фія* і вытворныя ад яго; *мотаго́нкі*, *мотакро́с*, *мотаспо́рт* і г.д.; але: *матаво́з*, *матацы́кл* і вытворныя ад іх.

2. Калі ў другой частцы складанага слова націск не на першым складзе, то ў першай частцы захоўваецца *о*: *асно̀вапалажэ́нне*, *баво̀ўнапрадзі́льны*, *во̀гнетрыва́лы*, *во̀даразмеркава́льнік*, *вагòнарамо́нтны*, *во̀стракамбінацы́йны*, *высо̀каідэ́йны*, *гало̀ўнакама́ндуючы*, *ко̀рманарыхто́ўка*, *ко̀негадо́ўля*.

У першай частцы некаторых складаных слоў, асабліва навуковых тэрмінаў, можа выразна праяўляцца пабочны націск і тады, калі асноўны націск падае на першы склад другой часткі. У такім выпадку пад пабочным націскам у першай частцы захоўваецца напісанне *о*: *а̀гарафо́бія*, *азо̀настó́йкі*, *азо̀тнакі́слы*, *збо̀жжасхо́вішча*, *ко̀ксагаза́вы*, *мангòлазна́ўства*, *мо̀вазна́ўства*, *мо̀вазна́ўчы*, *мато̀разбо́рка*, *рабо̀тада́вец*, *сло̀ватво́рчасць*, *фо̀ндасхо́вішча* і інш.

Ва ўсіх іншых выпадках напісанне падобных слоў вызначаецца па слоўніку.

3. Літара *о* пішацца ў першай частцы складаных слоў, калі другая частка пачынаецца з *ў* (у нескладовага): *марозаўсто́йлівы*, *торфаўбо́рачны*, *вогнеўсто́йлівы*, *збожжаўбо́рка*.

4. Лічэбнікі ад 600 да 800 утвараюць асобны тып складаных слоў, у якіх першая частка скланяецца і пішацца як самастойнае слова.

Напрыклад[*]:

Н.	шэсцьсот	семсот	восемсот
Р.	шасцісот	сямісот	васьмісот
Д.	шасцістам	сямістам	васьмістам
В.	шэсцьсот	семсот	восемсот
Т.	шасцюстамі	сямюстамі	васьмюстамі
М. (аб)	шасцістах	сямістах	васьмістах

5. Гук [э] ў першай частцы складаных слоў захоўваецца і абазначаецца літарай *э*: *мэтанакіраваны*, *мэтазгодна*, *рэдказубы*, *шэравокі*, *арэхападобны*, *крэдытаздольнасць*, *тэлебачанне*.

6. У складаных словах, утвораных ад лічэбніка ў форме роднага склону і іншага слова, першая частка пішацца так, як яна пішацца ў родным склоне лічэбніка: *трохзё́нны*, *чатырохпавярховы*, *шасцістбо́льны*, *шасцісо́ты*, *пяцідзёнка*, *дзесяцігодка*, *сямікласнік*, *васьмігадовы*, *васьмісоты*, *дзевяцігра́дусны*, *саракагодззе*, *саракапяцітонны*, *двухсотметровы*.

7. Калі складаныя словы маюць у сваім складзе больш за дзве часткі, то кожная з іх пішацца як асобна ўзятае слова: *авіяматарабудаванне*, *аўтатрактарабудаванне*, *аэрафотапрыбор*.

§ 6. Перадача якання на пісьме

1. Галосныя *е*, *ё* ў першым складзе перад націскам абазначаюцца на пісьме літарай *я*: *зе́млі* — *зямля́*, *зе́лень* — *зялёны*, *се́м'і* — *сям'я́*, *сёлы* — *сяло́*, *сё́стры* — *сястра́*, *вёслы* — *весло́*, *вёска* — *вясковы*, *ёлка* — *яліна*, *е́здзіць* — *язда́*, *ёмкі* — *ямчэ́й*, *ёрш* — *ярша́*, *лён* — *льняно́к*, *мёд* — *мядо́к*, *дзе́нь* — *дзянёк*, *лес* — *лясны*, *снег* — *снягі́*, *ве́цер* — *ве́тры*, *суе́ны* — *суяна́*, *дзе́вяць* — *дзявя́ты*, *дзе́сяць* — *дзясяты*, *сем* — *сямна́ццаць*, *во́сем* — *васямна́ццаць*, *цэцеру́к* — *цяцяру́к*, *пера́несці* — *пераня́сці*.

У іншых ненаціскных складах *е* захоўваецца: *селяні́н*, *зеляніна*, *вестуны́*, *леснікі́*, *векаве́чны*, *вераця́но*, *нерухо́мы*, *безупы́нны*, *во́зера*, *ве́села*, *во́сем*, *заедзь*, *высветліць*, *выехаць*, *во́сень*, *це́мень*, *дзевятна́ццаты*, *дзесятко́вы*.

2. Літара *я* пішацца ў першым складзе перад націскам у імёнах, прозвішчах і геаграфічных назвах са славянскай лексічнай асновай і ў даўно запазычаных словах з неславянскіх моў: *Бялы́нічы*, *Лемяшэ́вічы*, *Аляксáндр*, *Сяргей*, *Бялі́нскі*, *Няхо́да*, *дзяжу́рства*, *каляндáр*, *яфрэ́йтар*, *сяржа́нт*, *Яршо́ў*, *Яфі́м*.

3. Заўсёды захоўваецца *е* ў першым складзе перад націскам пасля заднеязычных *г*, *к*, *х*: *геро́й*, *Гера́сім*, *кера́міка*, *кефі́р*, *Херсо́н*.

4. Часціца *не* і прыназоўнік *без* заўсёды пішуцца з літарай *е*: *не бы́ў*, *не бра́ў*, *не ідзе*, *не спыні́ць*, *без меры*, *без жартаў*, *без прычыны*, *не без вынікаў*, *не без работы*.

Пры напісанні разам *не* і *без* становяцца прыстаўкамі і падпарадкоўваюцца агульным правілам напісання галосных літар *е*, *я*: *няха́й*, *нястóмна*, *няшта́тны*, *бязме́жны*, *бязлю́дны*, *бясконца*; але: *непісьме́нны*, *безупы́нны*, *безапеляцы́йны*, *бескары́сны*, *беспаваро́тны*.

5. Літара *я* пішацца ў некаторых каранях слоў нязменна: *віця́зь*, *су́вязь*, *зая́ц*, *ярáвы*, *вяза́ць*, *звязвáць*, *по́вязь*, *мяккава́ты*, *цяга́віты*, *цяжкава́ты*, *святкава́ць*, *ме́сяц*, *по́яс*, *па́мяць*, *дзе́вяць*, *дзе́сяць*, *ты́сяча*, *Бе́сядзь*, *Пры́пяць*; *япру́к* — *япрука́*, *япруко́вы*; *ядло́вец* — *ядлаўцо́вы*.

6. Літара *я* пішацца ў паслянаціскных складах у некаторых суфіксах назоўнікаў (*ро́ўнядзь*, *бо́язь*, *дро́бязь*) і дзеясловаў (*ла́яць*, *ве́яць*, *се́яць*, *ка́шляць*, *ба́яць*, *му́ляць*), а таксама ў аддзеяслоўных назоўніках (*ла́янка*, *ве́ялка*, *се́ялка*).

§ 7. Правапіс *е*, *ё*, *я* ў складаных словах

1. У першай частцы складанага слова літара *е* захоўваецца незалежна ад таго, на якім складзе націск у другой частцы: *сенака́сілка*, *серпадзю́б*, *верхнеазёрскі*, *белабры́сы*, *землетрасе́нне*, *светапо́гляд*, *свежазмы́ты*, *свежамаро́жаны*, *сенажа́ць*.

Калі першай часткай складаных слоў з'яўляецца аснова *вялік-/вялік-*, напісанне літар *е* або *я* залежыць ад таго, які склад у другой частцы націскны: калі першы — пішацца *е*, калі другі — пішацца *я*: *велікаду́шны*, *велікару́скі*, *велікамýчанік*, *велікасвецкі*; *Вялікабрыта́нія*, *вялікадзяржа́ўны*, *вялікагало́вы*.

2. У першай частцы складанага слова літара *ё* захоўваецца пры націску не на першым складзе другой часткі і замяняецца на *е*, калі націск на першым складзе другой часткі: *лёгкаатлеты́чны*, *лёдадрабі́лка*, *мёртванаро́джаны*, *мёдаварэ́нне*; *ледарэ́з*, *медаго́нка*, *легкаду́мна*.

3. У складаных словах злучальныя галосныя *о*, *ё* пішуцца толькі пад націскам, галосная *а* — у любым ненаціскным складзе: *ільновалакно́*, *Вадо́хрышча*, *куро́дым*, *часо́піс*, *гелі́ёграф*, *марозаўсто́йлівы*, *прыборабудаўні́чы*.

4. Злучальная галосная *е* ў складаных словах пераходзіць у *я*, калі націск на першым складзе ў другой частцы складанага слова: *баязд о́льны*, *зернясхо́вішча*, *земляро́б*, *жыццяра́дасны*, *крывятво́рны*; але: *боепрыпа́сы*, *жыццеапіса́нне*, *землекары́ста́нне*, *зернебабо́вы*.

Злучальная галосная *е* ў складаных словах захоўваецца, калі другая частка пачынаецца з *ў* (у нескладовага): *зернеўбо́рачны*, *вогнеўсто́йлівы*.

Складанаскарочаныя словы пры напісанні звычайна разглядаюцца як простыя словы з адным націскам: *зямфо́нд*, *лягса́с*.

§ 8. Прыстаўныя галосныя *і*, *а*

1. Прыстаўная галосная *і* пішацца:

у пачатку слова перад спалучэннямі зычных з першай літарай *м*: *імшара*, *імчаць*, *імгла*, *імгненне*, *імклівы*;

у пачатку некаторых слоў перад спалучэннямі зычных з першымі літарамі *р*, *л*, калі слова з такімі спалучэннямі зычных пачынае новы сказ або стаіць пасля знака прыпынку ці слова, што заканчваецца на зычную: *іржа*, *іржаць*, *ірдзенне*, *ірваць*, *іржышча*; *ілгун*, *ільдзіна*. *Іржуць коні, калёсы скрыпяць ад Дона да Буга* (Я. Купала). *Часамі на цэлыя кіламетры рассцілалася дарога роўным, нібы выбеленым на сонцы, ільняным палатном* (Я. Колас). Калі слова з такім пачатковым спалучэннем зычных стаіць пасля слова, якое заканчваецца на галосную, і пасля яго няма знака прыпынку, то прыстаўная літара *і* не пішацца: *Азалаціла восень поле ржышчам, дрэвы лісцем, гумны снапамі* (К. Чорны). *Люблю я прыволле шырокіх палёў, зялёнае мора ржаных каласоў...* (Я. Колас).

2. У некаторых словах можа з'яўляцца прыстаўная галосная *а*: *імшара* і *амшара*, *іржаны* і *аржаны*, *іржышча* і *аржанішча*.

3. Пасля прыставак і першай часткі складанага слова, якія заканчваюцца на галосную, прыстаўныя літары *і* і *а* перад *р*, *л*, *м* не пішуцца: *заржавець*, *заржаць*, *зардзецца*, *замглёны*, *замшэлы*, *прымчацца*, *вокамгненна*.

§ 9. Спалучэнні галосных у запазычаных словах

1. Калі спалучэнні *іо*, *йо* вымаўляюцца як два склады, тады яны на пісьме абазначаюцца:

паміж зычнымі — літарамі *іё* (*ыё*) пад націскам і *ія* (*ыя*) не пад націскам: *біёла́г*, *біёгра́ф*, *даміні́ён*, *Ліён*, *аксіёма*, *бібліёгра́ф*, *Гала́кціён*, *Гесіёд*, *патрыёт*, *рацыён*, *радыёла*, *стадыён*, *бастыён*; *біяло́гія*, *біблія́тэ́ка*, *геліятро́п*, *піяне́р*, *ажыята́ж*, *перыяды́чны*, *патрыяты́зм*, *акцыяне́рны*, *нацыяна́льны*, *рацыяналіза́тар*;

у пачатку слова — літарамі *іо* пад націскам і *іа* не пад націскам: *іён*, *іённы*, *Іо́сіф*; *Іані́чнае мора*, *іані́йцы*, *іаніза́цыя*, *Іакага́ма*, *Іаркшы́р*, *Іашка́р-Ала́*, *Іаа́н*.

2. Калі спалучэнні *іо*, *йо* вымаўляюцца як адзін склад, тады на пісьме яны перадаюцца:

пасля галосных — праз *ё* пад націскам і *я* не пад націскам: *раён*, *раённы*, *маёр*, *Маёраў*, *Лаёла*; *маянэ́з*, *мая́ран*, *маяра́т*, *раяні́раванне*;

у пачатку слова — праз *ё*: *ёг*, *ёгурт*, *ёд*, *ёдзісты*, *ёт* (гук), *ёта* (літара), *ёта́цыя*, *ёдафо́рм*, *ёднава́ты*, *ётаваны*.

3. Спалучэнне *іе* абазначаецца на пісьме літарамі *іе* (*ые*): *гігіе́на*, *кліе́нт*, *аўдые́нцыя*, *арыента́цыя*, *абітурые́нт*, *кліенту́ра*, *іера́рхія*, *іе́на*, *іеро́гліф*, *Іерусалі́м*, *іерыхо́нскі*.

4. Спалучэнне *йе* заўсёды вымаўляецца як адзін склад і на пісьме ў пачатку слова і пасля галосных перадаецца праз *е*: *езуі́т*, *праект*, *канвеер*, *траекто́рыя*, *Феербах*, *Маерава*, *фае*.

5. Спалучэнне *іа* абазначаецца на пісьме літарамі *ія* (*ыя*) незалежна ад месца націску: *авія́цыя*, *лія́на*, *геніяльны*, *Іліяда*, *энтузія́зм*, *фартэпія́на*, *піяні́ст*, *сацыялі́зм*, *сацыя́льны*, *варыя́нт*, *матэрыя́л*, *матэрыялі́зм*, *дыяме́тр*, *дыяпазо́н*, *дыяфра́гма*.

6. Спалучэнне *йа* на пісьме перадаецца:

пасля галосных і ў пачатку слова — праз *я*: *раяль*, *пляяда*, *сакваяж*, *лаяльны*, *Савоя*, *Малая*, *Мая*, *ярус*, *яхта*, *ярд*, *яхант*, *ятаган*;

пасля зычных *л*, *с*, *ц* (мяккага), *дз* і непрыставачных *н* і *з* — праз *ья*, пасля астатніх зычных — праз *'я*: *мільярд*, *мільярдны*, *кальян*, *мадзьяр*, *альянс*, *мільярдэр*, *саф'ян*.

ГЛАВА 2 ПРАВАПІС ЗЫЧНЫХ

§ 10. Зычныя літары

1. Для абазначэння зычных гукаў у беларускай мове выкарыстоўваецца 21 літара: *б*, *в*, *г*, *д*, *ж*, *з*, *й*, *к*, *л*, *м*, *н*, *п*, *р*, *с*, *т*, *ў*, *ф*, *х*, *ц*, *ч*, *ш*.

2. Асобныя гукі не маюць спецыяльных літар: афрыкаты [дж], [дз] і мяккі [дз'] перадаюцца на пісьме адпаведна спалучэннямі літар *д* і *ж*, *д* і *з*: *хаджу*, *ваджу*, *ксяндзы*, *пэндзаль*, *хадзіў*, *вадзіў*, *дзюны*, *дзень*, *дзіва*.

3. Гук [й] перадаецца або літарай *й* (на канцы склада пасля галосных: *рэйка*, *май*), або літарамі *е*, *ё*, *і*, *ю*, *я*, якія адпаведна абазначаюць спалучэнні гукаў [йэ], [йо], [йі], [йу], [йа] ў пачатку слова, пасля галосных, апострафа, раздзяляльнага мяккага знака і *ў* (у нескладовага): *яма*, *ёмкі*, *ехаць*, *іней*, *юшка*, *маянэз*, *аб'ява*, *пад'ём*, *пад'ехаць*, *раз'юшаны*, *уецца*, *уюн*, *маёр*, *медальён*, *салаўі*, *салью*, *альянс*, *саўю*.

§ 11. Правапіс звонкіх і глухіх зычных

1. Чаргаванне звонкіх і глухіх зычных (акрамя прыставачнага *з*) на пісьме не адлюстроўваецца. Для праверкі правільнасці напісання звонкіх і глухіх зычных трэба змяніць слова ці падабраць іншае аднакаранёвае слова, каб пасля зычнага, які патрабуе праверкі, быў галосны або зычныя *р*, *л*, *м*, *н*, *в*: *рыбка* — *рыба*, *магчы* — *магу*, *кладка* — *кладак*, *даведка* — *даведацца*, *дзядзька* — *дзядзечка*, *хадзьба* — *хадзіць*, *казка* — *казаць*, *важкі* — *важыць*, *просьба* — *прасіць*, *касьба* — *касіць*, *носьбіт* — *насіць*, *малацьба* — *малаціць*, *рубчык* — *рубец*, *паўзці* — *паўзу*, *малодшы* — *малады*; *хлеб* — *хлеба*, *рог* — *рога*, *дзед* — *дзеда*, *поезд* — *поезда*, *роўнядзь* — *роўнядзі*, *сядзь* — *сядзі*, *нож* — *нажа*, *маж* — *мажаш*, *лістаж* — *лістажу*, *воз* — *воза*, *мазь* — *мазі*, *дождж* — *дажджу*, *рэж* — *рэжу*, а таксама *розаг*—*розгі*, *мозг*—*мазгі*, *лязг* — *лязгаць*, *грыб* — *грыбны*, *грыбніца*, *бег* — *беглы*, *бегма*, *загадка* — *загадны*, *загадваць*, *ножка* — *нажны*. Словы *лязг*, *лязгаць* маюць варыянты *ляск*, *ляскаць*.

2. Правапіс уласнабеларускіх і запазычаных слоў, у якіх напісанне звонкіх і глухіх зычных нельга праверыць, вызначаецца па слоўніку: *футбол*, *баскетбол*, *вакзал*, *айсберг*, *струбцына*, *экзамен*, *Афганістан*.

§ 12. Зычныя *д*, *т* і *дз*, *ц*

1. Чаргаванне цвёрдых зычных гукаў [д], [т] з мяккімі [дз'], [ц'] (дзеканне і цеканне) адлюстроўваецца на пісьме: замест *д*, *т* перад *е*, *ё*, *і*, *ю*, *я* пішацца адпаведна *дз*, *ц*: *гарады* — *у горадзе*, *народы* — *у народзе*, *сады* — *у садзе*, *іду* — *ідзём*, *вяду* — *вядзі*, *вада* — *вадзяны*, *груды* — *грудзі*, *люду* — *людзі*, *варта* — *на варце*, *хата* — *у хаце*, *чысты* — *чысцюткі*, *выток* — *выцякаць*, *карта* — *на карце*, *катлы* — *кацёл*, *тру* — *церці*, *шосты* — *шэсць*, *пяты* — *пяць*, *латынь* — *лацінка*.

2. Чаргаванне [д], [т] з [дз'], [ц'] адбываецца перад мяккім [в']: *два* — *дзве*, *дзвесце*, *рута* — *руцьвяны*, *мёртвы* — *мярцвяк*, *чатыры* — *чацвёрты*, *чэрствы* — *счарцвелы*.

Літара *ц* і афрыката *дз* перад мяккім [в'] пішуцца згодна з вымаўленнем у словах: *дзверы*, *мядзведзь*, *баціўнне*, *цвёрды*, *цвярозы*, *цвік*, *цвілы*, *цвісці*, *ліцвін*, *ліцвінка*, *яцвяг*, *Мацвей*, *Мацвеенка*, *Бацвіннік* і інш. Выключэнне: *твіст*.

3. Гукі [д] у канцы прыстаўкі і [т] у складзе суфікса перад мяккім [в'] захоўваюцца нязменна і на пісьме перадаюцца адпаведна літарамі *д* і *т*: *адвесці*, *у таварыстве*, *у агенцтве*, *у выдавецтве*, *аб прыроднаўстве*, *у грамадстве*, *у братэрстве*.

Гук [т] вымаўляецца нязменна і на пісьме перадаецца літарай *т* перад мяккім [в'] у аддзеяслоўных назоўніках і ў словах, вытворных ад іх: *бітва* — *у бітве*, *брытва* — *брытве*, *брытвенны*, *клятва* — *клятве*, *клятвенны*, *пітво* — *у пітве*, *паства* — *у пастве*. Літары *д* і *т* пішуцца таксама ў некаторых іншых словах: *мардва* — *мардве*, *мардвін*, *Мардвінаў*, *Літва* — *у Літве*.

4. У запазычаных словах (а таксама ў вытворных ад іх) цвёрдыя *д*, *т*, як правіла, пішуцца нязменна: *рэйсфедар*, *дэлегат*, *дэманстрацыя*, *медыцына*, *апладысменты*, *індык*, *літаратура*, *майстар*, *матэрыял*, *універсітэт*, *кватэра*, *тэхніка*, *тыраж*, *скептык*, *ерэтык*, *пластык*, *тэарэтык*, *авантура*, *дыктатура*.

5. Перад суфіксамі і спалучэннямі суфіксальнага паходжання *-ін-*, *-ір-*, *-ік-*, *-ёр-*, *-еец-*, *-ейск-* у словах іншамоўнага паходжання, а таксама ў словах, вытворных ад іх, [д] і [т] чаргуюцца з [дз'], [ц'], што і адлюстроўваецца на пісьме: *сульфіды* — *сульфідзін*, *каманда* — *камандзір*, *індзеец*, *індзейскі* (але: *Індыя* — *індыец*, *індыйскі*, *індыйцы*), *гвардыя* — *гвардзеец*, *гвардзейскі*, *мантаж* — *манцёр*, *манціроўка*, *манціровачны*, *білет* — *білецёр*, *білецік*, *эпізод* — *эпізодзік*, *жакет* — *жакецік*.

6. Зычныя *дз*, *ц* пішуцца ў некаторых словах, правапіс якіх вызначаецца па слоўніку: *мундзір*, *гетэрадзін*, *дзюна*, *дзюдо*, *бардзюр*, *арцель*, *арцішок*, *цір*, *цітр*, *эцюд*, *цюль*, *нацюрморт*, *уверцюра*, *пацыент*, *цюркскі*, *цюльпан*, *каранцін*.

7. Зычныя *д*, *т* або *дз*, *ц* пішуцца ў адпаведнасці з беларускім літаратурным вымаўленнем ва ўласных імёнах і назвах: *Дадэ*, *Дэфо*, *дэ Бальзак*, *Дэтройт*, *Тэлаві*, *Атэла*, *Тэвасян*, *Тэкля*, *Тэкерэй*, *Тэрэза*, *Шаптыцкі*, *«Юманітэ»*, *Дзянiс*, *Гарыбальдзі*, *Дзвіна*, *Дзясна*, *Барадзіно*, *Уладзівасток*, *Градзянка*, *Плоўдзіў*, *Хрысціна*, *Цютчаў*, *Кацюбінскі*, *Вучэціч*, *Целяханы*, *Цімкавічы*, *Ціхвін*, *Быцень*, *Церак*, *Цюмень*, *Цюрынгія*, *Гаіці*, *Палесціна*, *Поці*, *Таіці* і інш. Правапіс такіх слоў вызначаецца па слоўніку.

§ 13. Некаторыя спалучэнні зычных

1. У асобных словах адбылося спрашчэнне груп зычных: гістарычныя спалучэнні *здн*, *згн*, *стн*, *скн*, *стл*, *рдн* вымаўляюцца як *зн*, *сн*, *сл*, *рн*, што і адлюстроўваецца на пісьме:

здн — *зн*: *праязны*, *выязны* (параўн.: *прыезд*, *выезд*), *позна*, *спазніцца*, *Познышаў*;

згн — *зн*: *бразнуць* (параўн.: *бразгаць*);

стн — *сн*: *бязлітасны* (параўн.: *літасць*), *пачэсны* (параўн.: *чэсць*), *ненавісны* (параўн.: *нянавісць*), *існаваць* (параўн.: *істота*), *скарасны* (параўн.: *скорасць*), *колькасны* (параўн.: *колькасць*), *абласны* (параўн.: *вобласць*), *капусны* (параўн.: *капуста*), *посны* (параўн.: *пост*), *гуснуць* (параўн.: *густы*, *гусцець*), *абвесны* (параўн.: *абвестка*, *абвясціць*), *месны* (параўн.: *змястоўны*, *месца*); тое ж у запазычаннях: *кантрасны* (параўн.: *кантраст*), *кампосны* (параўн.: *кампост*), *фарпосны* (параўн.: *фарпост*);

скн — *сн*: *блісну́ць* (параўн.: *бліскаць*, *бліскавіца*, *бляск*), *пырснуць* (параўн.: *пырскаць*), *пляснуць* (параўн.: *пляскаць*), *ляснуць* (параўн.: *ляскаць*), *трэснуць* (параўн.: *трэскаць*); але: *віскнуць*, *націскны*;

стл — *сл*: *жаласлівы* (параўн.: *жаласць*), *шчаслівы* (параўн.: *шчасце*), *карыслівы* (параўн.: *карысць*), *няўрымслівы* (параўн.: *урымсціцца*), *помслівы* (параўн.: *помста*), *паслаць* (параўн.: *пасцялю*, *пасцель*);

рдн — *рн*: *міласэрны*, *міласэрнасць* (параўн.: *сардэчны*).

2. Спалучэнні зычных *ск*, *ст*, *с'ц'* на канцы кораня слова могуць чаргавацца з *шч*, што і перадаецца на пісьме: *воск* — *вашчыць*, *густы* — *гушчар*, *хрысціць* — *хрышчоны*. Калі каранёвае *с* стаіць побач з суфіксальным *к*, якое можа чаргавацца з *ч*, то спалучэнне гукаў [с] і [ч] (у вымаўленні — [шч]) перадаецца як *сч*. Напісанне *сч* захоўваецца і ва ўсіх вытворных словах: *пясчынка*, *пясчанік*, *супясчаны*, *супясчанік*, *брусчатка*.

3. Спалучэнне зычных *дт* на канцы слоў іншамоўнага паходжання перадаецца праз *т*: *Гумбальт*, *Кранштат*, *Брант*, *Рэмбрант*, *Шміт*, *Клот*, *фарштат*.

§ 14. Прыстаўныя і ўстаўныя зычныя

1. Прыстаўная літара *в* пішацца перад націскным *о*:

у пачатку слоў: *во́зера*, *во́льха*, *во́сень*, *во́спа*, *вось*, *во́кны*, *во́тчына*, *во́йкаць*, *во́бад*, *во́рыва*, *во́блака*, *во́бласць*, *во́страў*, *Во́гненная Зямля*, *Во́льга* і інш., у вытворных ад іх словах пасля прыставак: *абво́страны*, *адво́рваць*, *паво́йкаць*, *уво́сень*; але: *о́каць* (і вытворныя ад яго), *о́дум*. Пры змене месца націску *о* пераходзіць у *а* і прыстаўная *в* у гэтых словах не пішацца: *абады́*, *азёрны*, *асе́нні*;

перад прыстаўкамі *о-*, *об-*, *од-* (*от-*): *во́кіс*, *во́кісел*, *во́клік*, *во́кліч*, *во́крык*, *во́пыт*, *во́піс*, *во́бземлю*, *во́бмацкам*, *во́быск*, *во́дгалас*, *во́дгук*, *во́ддаль*, *во́дзыў*, *во́дпаведзь*, *во́дпуск*, *во́дсвет*, *во́дступ*, *во́труб'е* і інш., а таксама *навó́бмацак*, *наво́ддалек*, *паво́дле*, *наво́дшыбе* і інш.;

у запазычаных словах: *во́хра*, *во́цат* і вытворныя ад іх: *во́хрыць*, *паво́хрыць*, *вту́атнакі́слы* і інш.

2. У словах *во́ка*, *во́стры*, *во́сем*, *вако́л* і вытворных ад іх прыстаўная *в* захоўваецца незалежна ад месца націску: *вачэ́й*, *вачáмі*, *заво́чны*, *увачаві́дкі*, *увачу́*; *вастры́ць*, *вастры́ня*, *завастрэ́нне*; *васьмёра*; *вако́ліца*, *навако́лле*, *вакольны*.

3. Перад націскным *о* у сярэдзіне некаторых слоў пішацца ўстаўная літара *в*: *ніво́дзін*, *Лявón*, *Лявóнчанка*, *Радзівóнаў* і інш.

4. Прыстаўная літара *в* не пішацца ў запазычаных словах і некаторых уласных імёнах і назвах перад пачатковым націскным [о]: *о́пера*, *о́перны*, *о́да*, *о́рдэн*, *о́фіс*, *Оксфард*, *Ом*, *Омск*, *Орша* і інш.

5. Прыстаўная літара *в* пішацца:

перад каранёвым *у* ў пачатку слоў: *ву́гал*, *ву́да*, *ву́галь*, *вуж*, *ву́зел*, *ву́зы*, *ву́ліца*, *вунь*, *вус*, *ву́сны*, *ву́ха*, *ву́чань*, а таксама ў вытворных ад іх словах незалежна ад месца націску: *абву́глены*, *каменнавугáльны*, *чатырохвуго́льнік*, *завулáк*, *навудзі́ць*, *вудзі́льна*, *вузлы́*, *вузлава́ты*, *вуса́ты*, *чарнаву́сы*, *вуса́ч*, *вучы́ліца*, *наву́ка*, *навуча́льны*, *педвучы́лішча*, *вушэ́й*, *вушáнкі*, *завушні́цы*, *лапаву́хі*, *залатаву́ст* і інш.;

перад націскнымі прыстаўкамі *у-*, *уз-* (*ус-*): *ву́праж*, *ву́згалаўе*, *ву́сцілка*, *ву́сціш*, *ву́сцішна*.

6. Устаўная літара *в* пішацца ў сярэдзіне слоў:

перад націскным *у*: *паву́к*, *цівун*, *караву́л*, *есаву́л*, а таксама ў вытворных ад іх словах незалежна ад месца націску: *павукі*, *павуцінне*, *павучо́к*; *цівуно́м*; *караву́льны*; *есаву́льскі*;

перад *у* ва ўласных імёнах і геаграфічных назвах: *Матэвуш*, *Навум*, *Навумаўка*, *Тадэвуш*.

7. Прыстаўная літара *в* не пішацца перад націскным пачатковым *у*:

у запазычаных словах: *у́льтра*, *ультрафіялéтавы*, *у́нтэр*, *у́нікум*, *у́нія*, *у́рна*; але: *ву́стрыца*;

ва ўласных імёнах і назвах: *Ульяна*, *Ула*, *Умань*, *Уздзенскі раён*, *Узда*, *Урал*, *Узбекістан*, *Украіна*, *Ушачы*, *Уэльс* і інш.

8. Прыстаўная літара *г* пішацца ў займенніках *гэты*, *гэтакі*, *гэтулькі* і ў прыслоўях *гэтак*, *гэтаксама*, *дагэтуль*, *адгэтуль*.

З прыстаўной літарай *г* пішуцца выклічнікі: *гэй*, *го*, *га*.

§ 15. Нескладовае *ў* і *у* складовае

1. Нескладовае *ў* пішацца згодна з беларускім літаратурным вымаўленнем пасля галосных:

пры чаргаванні [у] з [ў]:

у пачатку слова (калі гэта слова не пачынае сказ і перад ім няма знакаў прыпынку): *на ўвесь дзень* (*ад усіх*), *моцны ўдар* (*ад удару*), *хацела ўзяць* (*хацеў узяць*), *сонца ўзімку* (*месяц узімку*), *крыкі ўра* (*крык ура*), *для ўнія́та* (*з уніятам*), *ва ўніверсітэце* (*перад універсітэтам*), *на ўзвей-вецер* (*сцяг узвіўся*), *ледзьве ўчуў* (*раптам учуў*);

у сярэдзіне слова пасля галосных перад зычнымі: *аўдыенцыя*, *саўна*, *фаўна*, *аўдыякасета*, *аўра*, *даўн*, *джоўль*, *каўчук*, *маўзер*, *маўр*, *паўза*, *раўнд*; але: *траур*;

пры чаргаванні [л] з [ў]: *даў*, *мыў*, *казаў*, *змоўклі*, *воўк*, *шоўк*, *шчоўк*, *поўны*, *коўзкі*, *моўчкі*, *паўметра*, *боўтаць*; але: *палка*, *памылка*, *сеялка*, *Алдан*, *Алжыр*, *Албанія*, *Волга*, *Валдай*, *Балгарыя*;

пры чаргаванні [в] з [ў]: *лаўка* (*лава*), *крыўда* (*крывы*), *зноўку* (*новы*), *аўса* (*авёс*), *бацькаў* (*бацькавы*), *кроў* (*крыві*), *любоў* (*любові*), *кароў* (*карова*), *гатоў* (*гатовы*), *аўчына*, *аўторак*, *каўбой*, *аўгур*, *Аўстрыя*, *Аўдоцця*, *Аўрора*, *Каўказ*, *Боўш*, *Роўда*, *аўгіевы стайні*; але: *краіна В'етнам*, *рака Влтава*, *армія В'етконга*, *змаганне за В'енцьян*.

У канцы запазычаных слоў ненаціскное *у* не скарачаецца: *фрау*, *Шоу*, *Ландау*, *Каратау*, *Дахау*, *Цэміртау*, *ток-шоу*, *ноу-хау*.

2. Гук [у] пад націскам не чаргуецца з [ў]: *да у́рны*, *Брэ́цкая у́нія*, *гру́пуўка у́льтра*, *норма і у́зус*, *насілі у́нты*, *чулася у́ханне*, *аўл*, *баўл*, *аукаць*, у выклічніках *у* (*у, нягоднік!*), *ух* (*ух ты!*), *уй* (*уй, які смешны!*).

3. Гук [у] не чаргуецца з [ў] у запазычаных словах, якія заканчваюцца на *-ум*, *-ус*: *прэзідыум*, *кансіліум*, *радыус*, *страус*, *соус* і вытворных ад іх.

4. Гук [у] на пачатку ўласных імён і назваў заўсёды перадаецца вялікай літарай *У* складовае без надрадковага значка: *ва Узбекістан* (*для ўзбекаў*), *на Уральскіх гарах* (*на ўральскіх дарогах*), *на Украіне* (*за ўкраінцаў*), *за Уладзіміра*, *каля Уладзіслава*, *да Усяслава*.

§ 16. Нескладовае *й*

1. Гук [і] пасля прыставак, якія заканчваюцца на галосны, чаргуецца з [й] і перадаецца на пісьме літарай *й*:

у словах з коранем *іс-ці*, *ігр-аць*, *ім-я*, *інач-ай* на месцы ненаціскнога пачатковага каранёвага [і]: *зайсці*, *прыйсці*, *прыйшоў*, *пайшоў*, *выйду*, *выйшаў*, *увайсці*, *выйграць*, *зайграць*, *перайграць*, *выйгрыш*, *перайменаваць*, *найменне*, *займенны*, *займеннік*, *пайменны*, *перайначыць*, *перайначанне*;

у словах *займаць*, *наймаць*, *перапаймаць*, *перайманне*, *праймаць*.

У астатніх выпадках пачатковы каранёвы гук [і] захоўваецца пасля прыставак на галосны: *заіскрыцца*, *заікацца*, *заінець*, *праіснаваць*, *заінтрыгаваць*, *праілюстраваць*, *праінфармаваць*, *неістотны*, *Прыіртышша*, *Заішым'е*, *Заілійскі*, *праіранскі*.

2. У словах, утвораных ад дзеясловаў *ісці*, *іграць* пры дапамозе прыставак на зычны (*аб-*, *ад-*, *над-*, *раз-*, *уз-* і інш.), [і] чаргуецца з [ы]: *абышоў*, *узышоў*, *абысці*, *надысці*, *падысці*, *разысціся*, *падыграць*, *абыграць* і інш.

3. У сярэдзіне запазычаных слоў, у тым ліку ва ўласных назвах, літара *й* пішацца толькі перад зычнымі: *дызайн*, *Кландайк*, *Драйзер*, *Айні*, *лайнер*, *камбайн*.

Гукавое спалучэнне зычнага гука [й] з галоснымі ў словах іншамоўнага паходжання перадаецца

(Працяг на 4-й стар.)

---

[*] У гэтых Правілах параграфы (§) з'яўляюцца асноўнымі структурнымі элементамі, абазначаюцца арабскімі лічбамі з кропкай і маюць скразную нумарацыю. Параграфы аб'ядноўваюцца ў главы і падзяляюцца на пункты або абзацы (у выпадку, калі параграф складаецца з аднаго пункта).

[*] Прыклады, якія прыводзяцца ў гэтых Правілах, не могуць разглядацца як падрадковыя заўвагі да пункту, часткі ці абзаца пункту.